



# ÅRSPLAN

# MARIHØNA BARNEHAGE



# 2022 – 2023

## «Ein god start på livet»

Innhald	Side
Velkomen til Marihøna barnehage	3
Visjon og mål	5
Barnehagen som pedagogisk verksemd	6
Samarbeid med foreldre / føresette, personalet og eksternt	6
Når barnet begynner i barnehagen, overgang i barnehagen	8
Overgang Barnehage - skule	9
Satsingsområde	10
Vaksenrolla	11
Dinoskule	14
Trygg I Fellesskap	15
Allmennpedagogisk tilbod til born med trong for ekstra støtte	16
Rammeplanen	16
Progresjonsplan for arbeid med fagområda i rammeplanen	17
Omsorg, danning, leik og læring	23
Dokumentasjon og vurdering	25
Born si medverking	26
Årshjul	27-30
Lenker	31



## **Velkomen til Marihøna barnehage!**

Marihøna barnehage vart opna i juli 2002, og er ein av 17 kommunale barnehagar i Øygarden kommune. Bygget er eigd av Fjell Bustadstifting og barnehagen vert drifta av Øygarden kommune.

I Marihøna barnehage har vi fire avdelingar der det til ein kvar tid er ein eller to avdelingar for barn frå 0-3 år. Samansetjinga og gruppestørrelsar kan variere frå år til år, men innan bemanningsnorma. Totalt er barnehagen godkjent for 87 barn, dersom alle er over 3 år.

Barnehagen ligg på Hjelteryggen, og har fått eit flott uteområde (oppgradert i 2016). Uteområdet er variert, med mykje ulendt terreng på barnehagen si baksida. Her får barna gode moglegheiter til å utfolde seg. I nærmiljøet finn vi ulike turområder som vi nyttar; «Edderkopphula» i sør, leirområdet nord i skogen, vasstårnet og Kyrkjevegen i vest. Personalet vil gjere seg kjent i nærmiljøet, nytte dei ulike stadene for lek og læring som finns i nærmiljøet til barnehagen, og knytte dette til pedagogisk innhald og fagområda i rammeplanen. Ein dag kvar veke har avdelingane som mål å gå på tur i nærmiljøet.

**Barnehagen si opningstid er kl. 07.00-16.30.**

**Planleggingsdagar:** Barnehagen har 5 planleggingsdagar i løpet av eit barnehageår. For barnehageåret 2022-2023 er dette: 15. august, 12. september, 4. november, 2. januar og 19. mai. Barnehagen er då stengt.

### **Personalet i Marihøna barnehage:**

Marihøna barnehage har 15,7 årsverk. I tillegg kjem evt. lærlingar, praksiselevar, støtteassistent, ekstraressursar, vikarar, vaktmeister og reinhaldar. Det er 7 barnehagelærarar, 7 barne- og ungdomsarbeidarar, ein assistent, i tillegg til dagleg leiar.

## ÅRSPLAN

Årsplanen er personalet sitt arbeidsreiskap, og seier noko om kva vi driver med her i barnehagen; om kva vi jobbar med, kva mål vi har sett oss for arbeidet vårt, og kva vi trur på. Denne blir brukt aktivt i det daglege arbeidet med barna, og bidrar til å styre verksemda i ei bevisst og uttalt retning. Den gir og informasjon til foreldre om kva barnehagen vår legg vekt på.

Årsplanen skal godkjennast av barnehagen sitt samarbeidsutval, SU.

Barnehagen vert drifta etter barnehagelova, rammeplan for barnehagar og kommunale vedtekter.

Rammeplan for barnehagar finn de her:

<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Kontakt med barnehagen:

Styrar: [Therese.Frostad@oygarden.kommune.no](mailto:Therese.Frostad@oygarden.kommune.no)

Styrar: Tlf: 55 09 63 80/40851699

Avd. Adalia Tlf: 95 47 98 59

Avd. Myzia Tlf: 91 91 93 12

Avd. Coccinella Tlf: 95 47 65 82

Avd. Thea Tlf: 95 48 09 32

### Besøksadresse:

Marihøna barnehage,

Hjelteryggvegen 126

Postboks 92

5345 Knarrevik

Mail: [marihona@oygarden.kommune.no](mailto:marihona@oygarden.kommune.no)

## Dagsrytme i barnehagen:

Barnehagen opnar kl. 07.00 og stenger kl.1630. Kvar avdeling har si eigen dagsrytme og sitt program for veke og månad, tilpassa barna si alder. Alle barna skal ha vore ute i løpet av dagen, anten før eller etter lunsj, og alle barn skal ha moglegheit for aktivitet og kvile. Føresette får info om det spesifikke frå avdelinga via månads- og periodeplaner. I grove trekk kan vi skissere opp dagsrytma slik:

<b>0700</b>	<b>07.00- 08.30</b>	<b>Ca.0830- 0900</b>	<b>09.00-11.20</b>	<b>Ca.1130- 1200</b>	<b>12.00- 14.30</b>	<b>Ca.1430- 1500</b>	<b>15.00- 16.30</b>	<b>1630</b>
-------------	-------------------------	--------------------------	--------------------	--------------------------	-------------------------	--------------------------	-------------------------	-------------

Bhg opnar	Leik og relasjons- bygging. Avd. på same plan samar- beider	Frukost som dei tar med frå heimen.	Samlingsstund Tur /utetid, Aktivitatar, grupper. (nokre av dei minste skal sove).	Bhg. serverar lunsj. (evt. stell, skift av bleier i forkant).	Utetid, leik, kvilestund, sovetid.	Fruktmåltid, nokre barn har yoghurt med.	Utetid/ Aktivitet på avdeling.	Bhg. stenger.
--------------	--	---	---	---	---	---	---	------------------

## Visjon og mål: Ein god start på livet!

Vi har ein visjon som seier noko om kva vi vil, og kva som er viktig for oss; å gje barna som går her i barnehagen ein god start på livet. I Marilhøna barnehage skal det være trygt og godt å være- og barna skal oppleve å verta møtt og sett. Vi skal møte barna med varme, omsorg, humor og glede. Vi vil jobbe for at alle barna viser omsorg for kvarandre, at alle får oppleve fellesskap og vennskap, og at det er lov å være ulike.

### Verdigrunnlag:

I barnehagen skal vi formidle grunnleggande verdiar som tryggleik, omsorg, fellesskap og representere eit miljø som byggjer opp om respekt og toleranse.

Tryggleik: er grunnlaget for trivsel og vidare utvikling. Vi er opptatt av å jobbe med tryggleik og gode relasjonar i barnegruppene. For å oppnå tryggleik må vi jobbe for eit raust, inkluderande miljø der både barn, foreldre og personale vert møtt med openheit og respekt. Rausheit og inkludering kjem ikkje automatisk, og må stadig reflekterast rundt.

Omsorg: i barnehagen handlar både om relasjonen mellom oss vaksne, mellom barn og vaksne, og barn si omsorg for kvarandre. Slik vi vaksne er mot kvarandre som kollegaer, vil komme til uttrykk i korleis barn er mot andre barn. Derfor er det viktig at vi er vår rolle bevisst; kva vi seier og gjer når barn er i nærleiken. Vi ønskjer å tilby barna eit miljø prega av glede, humor, kreativitet og omtanke for fellesskapet. Gjennom å gi god omsorg styrker vi barna sine føresetnader for å utvikle tryggleik og tillit til seg sjølv og andre, til gradvis å ta større ansvar for seg sjølv og andre, og til gradvis å ta større ansvar for seg sjølv og fellesskapet.

Arbeidet med visjon og verdiar er ein kontinuerleg prosess og bevisstgjerings av vårt arbeid både for personalet som er her i dag, og for framtidige tilsette.



## **Barnehagen som pedagogisk verksemd:**

Barnehagen skal være ei pedagogisk verksemd som skal planleggast og vurderast. Både barn og foreldre har rett til medverknad i disse prosessane. Målet med barnehagen som pedagogisk verksemd, er å gi barna eit tilrettelagt tilbod som er i tråd med barnehagelova og rammeplanen. Barnehagen er ei arena for læring og må sjåast som ein del av det totale utdanningssystemet i Norge.

Barnehagen sitt innhald skal byggje på eit heilskapleg læringssyn, der danning, omsorg, leik og læring er sentrale delar av barnehagen sitt læringsmiljø.

Dei tre fyrste åra er særskild avgjerande for eit menneske si utvikling og ingen andre livsfasar har ein så stor hjerneutvikling som dei fyrste leveåra. Eit barn lærer seg eit verbalspråk, sosial samhandling, kommunikative ferdigheiter og demokratiske prinsipp som dei treng for å fungere godt saman med andre. Barnet lærer seg grunnleggjande motoriske ferdigheiter, hjernen tolkar inntrykk og signal og barnet blir i aukande grad i stand til å ta bevisste val og regulere sine kjensler. Vi som jobbar i barnehage er bevisst vårt store og viktige ansvar som rollemodellar og verdiformidlarar, men og det ansvaret vi har for det einkilde individ og eit berekraftig samfunn.

## **Samarbeid med foreldre**

Marihøna barnehage har etter lov om barnehagar §4 eit foreldreråd (alle foreldre) og eit samarbeidsutval (heretter kalla SU).

Kvart år er det minimum to SU møter, eit felles foreldremøte + eit foreldremøte for avdelinga, og 2 fastsette foreldresamtaler.

For foreldre av nye barn som begynner i Marihøna skal det haldast startsamtale med ped.leiar.

Vi nyttar felles mal på foreldresamtalen, de vil få nærare info i forkant av kvar samtale.

SU har møte før/ evt. etter foreldremøte på hausten, eit på våren og elles ved behov.

Styrar som fagleg, administrativ og personell leiar kan alltid kontaktast av foreldre på epost:

[Therese.frostad@oygarden.kommune.no](mailto:Therese.frostad@oygarden.kommune.no), og på tlf:55096380/40851699. Det er viktig at føresette melder til styrer dersom det er endringar i adresse, mail, tlf eller anna.

Frå mai 2015 har det vore eigen, lukka Facebook gruppe for føresette i Marihøna barnehage. Grappa er initiert frå SU som ein del av eit positivt kontaktskapande og samordnande arbeide. Vidare gis det moglegheit for informasjon frå SU. Sida vert drifta av dei to valde foreldrerepresentantane i SU, (eller andre egna). Barnehagen har ikkje ansvar for innhaldet på denne sida.

Kvar avdeling har ein foreldrekontakt— Han eller ho skal være eit bindeledd mellom barnehagen, SU (samarbeidsutvalet) og foreldregruppa på avdelinga. Foreldrekontakten blir vald på haustens foreldremøte.

### **Personalsamarbeid:**

Personalet vil samarbeide på avdelinga og mellom avdelingane, for best mogleg å skape gode rutinar og bruke minst mogleg ressursar på det som ikkje gjeld direkte arbeid med barna.

I tillegg til 5 planleggingsdagar i året, har vi personalmøte på kveldstid kvar månad. Avdelingane har møte annankvar uke i barnehagen si opningstid. Det er i tillegg leiarmøte i barnehagen kvar veke.

Dei tilsette si trivsel har tyding for den jobben dei utfører med barna. Vi veit at eit godt sosialt klima og samarbeid er viktig for relasjon, trivsel, motivasjon og læring, både for dei vaksne og for barna. Vi har sosiale arrangement utanfor arbeidstid som er med på å skape samhald og engasjement i personalgruppa. Arrangementa er med på å bygge og oppretthalde gode relasjonar, samt auke tryggleiken og tillit til kollegaer.

Samarbeid omkring planer for avdelingane er ofte hensiktsmessig, då vi jobbar med same tema i ei to månaders periode og mykje av arbeidet inkluderer fleire avdelingar, som fellessamlingar, Dinokule, leikegrupper, venneveke, karnevalsveke osv.

### **Eksternt Samarbeid:**

For at barn og foreldre skal få eit mest mogleg heilskapleg tilbod til beste for barna si oppvekst og utvikling må barnehagen samarbeide med andre tenester og institusjonar i kommunen (Jmf. Rm.pl kap.5.) Barnehagen har eit godt samarbeid med helsesøster, PPT, psykolog, rettleiarar, logoped, barnevern, ergo/ fysioterapeut, m.fl. Barnehagen kan kontakte eksterne samarbeidspartnarar for å rådføre seg og ta imot rettleiing på generelt grunnlag, men der barnet sitt namn vert kjent vil lov om teieplikt og opplysningsplikt overhaldast. Før kontakt vert etablert på eit slikt grunnlag, med eksterne samarbeidspartnar, skal vi alltid inkludere føresette i prosessen, samt be om samtykke. Føresette skal så langt det er mogleg alltid inkluderast som ein part. Husk at det er barnet sitt beste vi samarbeider om.





### **Når barnet begynner i barnehagen:**

Rammeplanen seier:

*Barnehagen skal i samarbeid med foreldra leggje til rette for at barnet kan få ein trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutinar og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjonar og knytte seg til personalet og til andre barn. Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tida slik at barnet kan oppleve tilhøring og tryggleik til å leike, utforske og lære.*

**Slik ser det ut hos oss:**

Tilvenning i barnehagen må skje på barnet sine premisser. Det er ei stor overgang for barnet, og det er derfor viktig at vi setter av nok tid. Erfaringa tilsei at ei lengre tilvenning gir tryggare barn. Vi ønskjer difor å utvide tilvenninga til ca. 3 veke, alt etter kva barnet har behov for. Dei første dagane er det foreldre som har ansvaret for barnet når det skal stellast, et, søv og leiker, og den tilsette nærmar seg barnet gradvis, og i barnet sitt eige tempo. Det er enklare for oss å lese barnet sine signaler og sjå barnets behov når de er saman med foreldre over litt lengre tid.

Frå dag 4 og ut uke tre anbefaler vi at barnet ikkje er i barnehagen meir enn ca. 6timer pr dag.

(Primært fra 08:30-14:30)



## **Ein god start er til det beste for barn, foreldre og personalet.**

### **Overgang i barnehagen**

Rammeplanen seier:

*Overgangar skjer også i barnehagen. Personalet skal sjå til at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når dei bytter barnegruppe.*

Vi ser på overgang i barnehagen som ein lang prosess frå barnet starter til overgangen faktisk skjer. Personalet rullerer/hospiterer på ulike avdelingar mellom anna ved sjukdom, møteavvikling ol. Barna blir då kjent med vaksne frå andre avdelingar.

Våren før barna skal skifte avdeling og starte på stor avdeling får dei besøke ny avdeling under måltid, samlingar og for lek. Dette gjer dei i små grupper saman med ein vaksen frå avdelinga dei går på.

I sommarmånadene slår vi ofte saman fleire avdelingar og barna får moglegheit til å stifte enda betre kjennskap til sitt nye miljø, både fysisk og relasjonelt. Personale tilknytt barnet si avdeling er til stade gjennom heile sommaren. Det er likevel ønskelege at de som foreldre av omsyn til barnet tek litt kortare dagar dei fyrste dagane på ny avdeling. Det er for mange ei stor omvelting, og delvis ny tilvenning.

### **Overgang barnehage skule:**

Rammeplanen seier:

*Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang frå barnehage til skule og eventuelt skulefritidsordning. Barnehagen og skulen bør utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbodet til dei eldste barna i barnehagen, deira overgang til og start i skulen. Barnehagen må ha samtykke frå foreldra for å dele opplysningar om enkeltbarn med skolen.*

*Dei eldste barna skal få moglegheit til å glede seg til å begynne på skulen og oppleve at det er ein samanheng mellom barnehagen og skulen. Barnehagen skal legge til rette for at dei eldste barna har med seg erfaringar, kunnskapar og ferdigheiter som kan gi dei eit godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skulen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetida på ein god måte og møte skolen med nysgjerrigheit og tru på egne evner. Barna skal få bli kjent med kva som skjer i skulen og skulefritidsordninga.*

Slik ser det ut hos oss:

Vi samarbeider med Hjelteryggen skule for å skape en best mogleg overgang frå barnehage til skule. Vi skal også samarbeide med andre skuler, då fortrinnsvis om barn som skal starte der.

Øygarden kommune har prosedyrar for overgangen bhg- skule og ei årsoversikt som omhandlar samarbeidet. Personalet på skulen og i barnehagen kjenner innhaldet. Oversikten inneheld tider for møter, besøk i barnehagen, SFO, og ulike tema som skal bidra til emosjonell trygghet hos barna. Det er no fast møte/samtale med skulen og ped. leiar. Her vil informasjon om skolebarna bli formidla, i tråd med prosedyre og avtale med føresette på siste foreldresamtale før skulestart. Saman med eldstegruppa, skulen, føresette og barnet sjølv, vil vi jobbe for at overgangen barnehage- skule blir mest mogleg naturleg, positiv og heilskapleg.

<https://www.oygarden.kommune.no/tjenester/barnehage-skule-og-familie/barnehage/sprakkommune/overgang-barnehage-skule/>

## Satsingsområde for barnehageåret 2022/2023:

### -Språk og kommunikasjon



## -Natur og miljø

Litt om tankane bak orda i satsingsområdet:

Rammeplanen seier at:

*Barnehagen skal vere bevisst på at kommunikasjon og språk påverkar og blir påverka av alle sider ved barnet si utvikling. Gjennom dialog og samspel skal barna støttast i å kommunisere, medverke, lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsetje barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk, medrekna teiknspråk. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagekvardagen, og få delta i aktivitetar som fremjar kommunikasjon og ei heilskapleg språkutvikling.*

*Barnehagen skal leggje til rette for at barna kan få eit mangfald av naturopplevingar og få oppleve naturen og nærmiljøet som arena for lek og læring.*

I arbeidet med desse satsingsområda har vi som hovudmål at vi:

- Anerkjenne, stimulere og respondere på dei ulike verbale og ikkje-verbale uttrykka til barna og støtte språkutviklinga deira.
- Sørgje for at alle barn får varierte og positive erfaringar med å bruke språk som kommunikasjonsmiddel, som reiskap for tenking og som uttrykk for egne tankar og kjensler.
- Bidra til at språkleg mangfald blir noko positivt for heile barnegruppa, støtte fleirspråklege barn i å bruke morsmålet sitt og samtidig aktivt fremje og utvikle den norsk kompetansen til barna.
- Barnehagen skal leggje til rette for at barna kan få eit mangfald av naturopplevingar og få oppleve naturen og nærmiljøet som arena for lek og læring.
- Får gode friluftslivopplevingar året rundt.
- Får kjennskap til naturen og berekraftig utvikling, lærer av naturen og utviklar respekt og gryande forståing for korleis dei kan ta vare på naturen.

Vi jobbar med språk på ulike måtar i forhold til alder og utviklingsnivå.

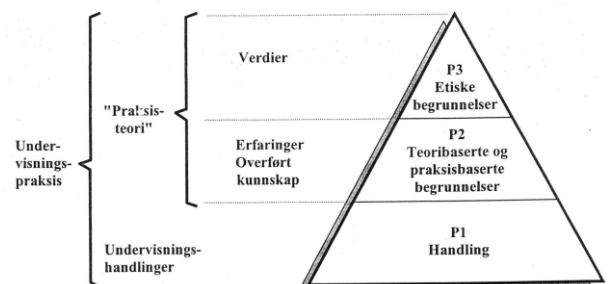
- Leikegrupper; er ein arena der barna i mindre grupper får skape gode relasjonar til andre barn og vaksne. Det gir og ei anna ro, og er for nokon lettare å «gjere seg synleg» i mindre grupper. Dette er ein god arena for å jobbe med språkstimulering.
- Vi vaksne er bevisste på å gi barna språklege utfordringar i eit trygt miljø.
- Dei Utrulege Åra; er eit barnehageprogram utarbeida av Caroline Webster-Stratton. Vi arbeidar med relasjonsbygging, proaktive strategiar, ros og gode tilbakemeldingar, beskrivande kommentarar, coaching og å være tydelege og forutsigbare vaksne.
- Kvilestund/avslapping: kvar avdeling legg til rette for balanse mellom aktivitet og kvile. På småbarnsavdeling søv mange av barna, mens det mellom anna er kvilestund for dei eldre barna på øvrige avdelingar.
- Fellessamling/samlingsstund: vi prøver å gjennomføre fellessamling ein gang kvar veke, då samlast alle 4 avdelingane på fellesrom oppe eller nede. Avdelingane har elles samlingsstund på eigen avdeling kvar dag. Her kan det være alt frå song, musikk, eventyr, drama, temasamlingar ol.

Vi jobbar med natur og miljø på ulike måtar i forhold til alder og utviklingsnivå.

- I naturen er det god plass, det er mindre støy, det er nærhet til det opprinnelige og naturlige, og det gir rom for mange muligheter til å mestre innanfor egne forutsetningar. Barna finner selv de trærne de kan klatre i, eller den bakken de vil løpe i. De kan hoppe, ake, smyge seg eller rulle. Dette er bevegelser som kan gi spenning og mestringsfølelse. Egne forutsetningar utfordres, og det bidrar til utvikling. Mestringsglede bidrar til god selvfølelse og kroppens lykkehormon utskilles.

## Vaksenrolla

Gjennom observasjon, refleksjon og ny kunnskap skal personalet til ein kvar tid ønskje å utvikle sin undervisningspraksis, for å yte best mogleg kvalitet i vår pedagogiske verksemd. Vi er her for barna!



- Rammeplanen sine kapittel inneheld plikter for barnehagen sitt personale og omfattar alle som arbeider i barnehagen.
- Personalet vil fremje demokrati, mangfald og gjensidig respekt, likestilling, berekraftig utvikling, livsmeistring og helse. Dei vil jobbe for barn og føresette si medverking Vi trur på barnet som eit grunnleggjande godt og sosialt menneske, med ressursar og fantastiske læringsevner. Vi veit at barn og vaksne utviklar seg i en positiv retning i samspel som er prega av positive relasjonar preget av interesse, kjærleik og tryggleik.
- I Marihøna barnehage jobbar det interesserte, omsorgsfulle, sensitive og aktive menneske, som tar ansvar for det enkelte barn, sine kollegaer og bedrifta. Personalet vil også ta ansvar for det sosiale klimaet på jobben, dei veit dette også påverkar barna og kollegaene si evne til å gjere ein god jobb.
- Ein tilsett i Marihøna vil være positiv og motivert for jobben i barnehagen, la seg inspirere av jobben i seg sjølv og det å være ein tydingsfull person i barnas liv.
- Personalet forstår det ansvaret som høyrer til sin jobb og det å forvalte samfunnets viktigaste ressurs, personalet veit at vi er her for barna, og tar barnets beste som grunnleggjande omsyn.
- Som Lov og forskrift påpeiker, så skal personalet i Marihøna være bevisst på og jobbe for eit best mogleg foreldresamarbeid, til barnets beste. Føresette er den viktigaste faktor for barnet si utvikling og læring, og vil være ein viktig ressurs og samarbeidspartner for personalet i barnehagen.
- Pedagogisk leiar har ansvar for å iverksette og lede det pedagogiske arbeidet i tråd med fagleg skjønn. Pedagogisk leiar sørgjer for at barnehagelov og rammeplan vert følgt gjennom det pedagogiske arbeidet og leier arbeidet med planlegging, gjennomføring, dokumentasjon, vurdering og utvikling av arbeidet med barnegruppa eller området han/ho er satt til å lede.

I kommunikasjonen med barna vil personalet bevisst bruke strategiar forankra i sosial læringsteori og læreprogrammet DUÅ, med tilknytningsteori frå COS. Vi vil være en trygg base og en trygg hamn. Du kan lese meir om DUÅ og COS på :

<https://www.oygarden.kommune.no/marihonabarnehage/tenester/om-barnehagen/om-oss/>

**Hovedfokus skal være å fremme emosjonell, sosial og språkleg kompetanse hos barna.**

Målet er den autoritative vaksne som er en trygg omsorgsperson som er tydeleg, forutsigbar og utviser stor grad av kjærleik gjennom si leiing av gruppa og i samtale med individet. (Motsett av autoritær)



Dei tilsette vil ta bevisste val og skape ei helsefremmande barnehage med eit motiverande, humørspreiande og lærande miljø. Tydingsfulle vaksne er rollemodellar og verdiformidlarar for kvarandre, føresette og for barna.

Personalet skal ha respekt for barna si leik og anerkjenne denne og barndommen si eigenverdi.

Personalet har fokus på medverknad og eit inkluderande, demokratisk og kjønnsnøytralt fellesskap. Dette kjem best til syne når vi gjer alle barn dei same moglegheiter til å utfolde seg og få dei same val. Personalet skal være gode rollemodellar og verdiformidlarar og ha fokus på grunnleggjande verdiar som fellesskap, omsorg, religionsfridom, nestekjærleik, forlating, og solidaritet. Vidare skal retten til å være forskjellig og medansvar løftast fram. Ei anna samfunnsoppgåve i barnehagen er å førebyggje diskriminering og mobbing på et tidleg stadium, vi er ei viktig brikke også som førebyggjande barnevern.

## **Dinosauruskolen**

Som et ledd i Marihøna sin satsing på DUÅ, var vi første barnehage i Hordaland i 2009 som kunne tilby barna en "Dinosaurusskole" for de eldste barna. Dinosauruskolen er en del av Marihønas satsing også i i forbindelse med overgang barnehage skole.

Dette er et forebyggende program som har som mål å styrke barnas emosjonelle og sosiale kompetanse, som DUÅ, samt styrke barnas selvbilde og opplevelse av mestring.

Dino skolen er rettet mot barna, mens DUÅ er rettet mot de voksnes strategier.

Barna øver på å gjenkjenne og forstå følelser hos seg selv og andre, ta andres perspektiv, utvikle bedre ferdigheter i forhold til problemløsning og konflikthåndtering, samt sinnemestring og selvkontroll. Barna øver også på sosiale ferdigheter som å lytte og vente, ta hver sin tur – bli enige – stille spørsmål – dele – hjelpe – samarbeide og å gi hverandre komplimenter.

Når barna får et større repertoar av problemløsningsstrategier og bedre sosiale ferdigheter, ser en gjerne også at opposisjonell adferd avtar, konflikter løses mer positivt, barna blir mer beskrivende og spesifikk i rosen av hverandre og de voksne, samt at de kjenner igjen en utfordring og et problem og leter selv etter løsninger.

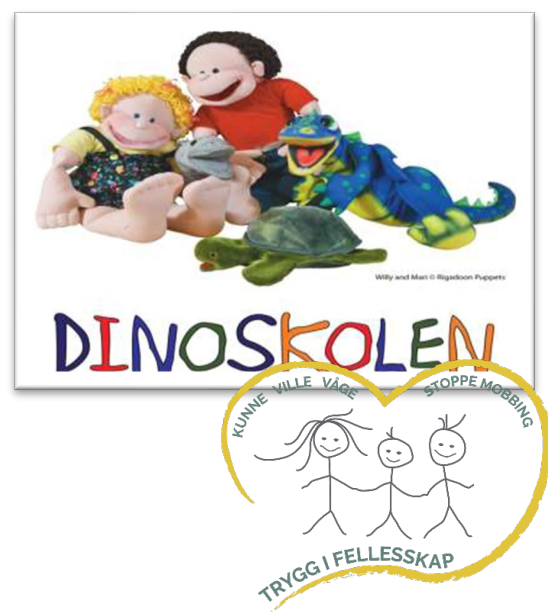
Barna øver gjennom 60 samlinger med ulike tema og praktisk orienterte metoder. Vi benytter store hånddukker, samtale omkring videovignetter, rollespill og øvelser, samt ulike aktiviteter knyttet opp til tema. Samlingene er spennende, annerledes, pedagogiske og nyttige. Dinoskolen holdes i barnehagen to dager i uken og vi driver programmet videre med eget kvalifisert personale.

Tema i Dinoskolen er:

- Reglene (å gjøre sitt beste),
- Gjenkjenne og forstå følelser (hos seg selv og andre),
- Problem løsning,
- Vold/ Overgrep
- Sinnemestring (strategier for selvregulering),
- Vennsksferdigheter,
- Å presentere seg selv (danning)

Om dere ønsker utfyllende informasjon om Dinoskolen kan dere ta kontakt med pedagogisk leder på Myzia eller på Coccinella slik at dere kan få bla i manualen.

Dinoskolen vil for øvrig være et eget tema på det første foreldremøtet dersom du har et barn som skal delta her.



**Trygg i Fellesskap**

Våren 2015 og hausten 2016 blei personalgruppa kursa gjennom Trygg i Fjell (no trygg i fellesskap). Dette for å auke fokuset på eit svært viktig tema. Vi har eit bevisst forhold til mobbing og jobbar førebyggjande. Ansvarlege vaksne som er til stades der barna er, vil være avgjerande. Ingen barn skal være aleine eller haldast utanfor i leik. Vi må lære barna leikekoder, rettleie og støtte dei for å auke deira sosiale kompetanse.

**Mobbing** kan også forekomme blant små barn i barnehagen. Dette kan skje i skjul, som utestenging frå leik, ekskludering i aktivitetar, ved blikk, ved å vende andre ryggen, eller som verbale ytringar. Gjentatte enkelthendingar mot same person kan reknast som mobbing. Det handlar om gruppedynamikk og relasjonar, ikkje berre om den som mobbar og den som blir mobba.

For å førebygge mobbing gjennomfører barnehagen mellom anna barnesamtaler vår og haust for dei eldste barna. Observasjon, dokumentasjon og jamlege vurderingar av barna si trivsel og utvikling skal også bidra til at mobbing vert førebygd. Dei tilsette skal bevisstgjerast gjennom fargeskjema og fokus på vaksenrolla.

Vi bruker nemning og coaching frå dei utrolege åra. Dinoskulen er også viktig i arbeidet med å ruste barna; vise omsyn, kunne akseptere eit nei og handtere eigne følelsar i ulike situasjonar som oppstår i løpet av ein dag.

Observerer vi eller får vite om eit barn som blir stengd ute i leik, ikkje trivst og/eller vert mobba, skal dette prioriterast og takast fatt i snarast. Det vert då etablert eit tett samarbeid med føresette, personalet skriv strategiplan, samt orienterar -og samarbeider med øvre personale, samt at styrar som fagleg leiar vert informert.

Det er viktig å setje i gang prosesser rundt barnet og i barnegruppa så tidleg som råd er. Vårt verktoy i dette arbeidet vil vere BTI(Betre tverrfagleg innsats) frå haust 2020. Frå 1. mai 2016 er barnehagen representert med to ressurspersonar for Trygg i Fellesskap. Ressurspersonane har eit særskilt ansvar for å følge opp saker som eventuelt oppstår.

I Marihøna barnehage skal små og store bli sett og føle seg trygge i en meningsfylt, inkluderande og anerkjennande kvardag.

Sjå Trygg i Fellesskap modellen for ytterlegare informasjon om førebygging og tiltak

<https://www.oygarden.kommune.no/tjenester/barnehage-skule-og-familie/skule/mobbing/trygg-i-fellesskap/>

**Det allmennpedagogiske tilbodet til barn som treng ekstra støtte.**

I barnehagen går det også barn med behov for ekstra støtte og/eller tilrettelegging grunna til dømes ulike funksjonsnedsettingar. Då må barnehagen legge til rette for at barna får den støtta og hjelpa dei har trong for. Barna skal i den utstrekning det er mogleg delta i barnehagen sine aktivitetar på linje med andre barn. Aktivitetane i barnehagen kan ofte planleggast med justeringar som gjer det mogleg for alle å delta. I særskilte tilfelle ut frå barnet sitt eige behov skal det ha eigentrening og eit separat opplegg. Vi legg til rette til det beste for barnet i nær dialog med foreldra. Om det er behov for ekstra ressursar/tilrettelegging, kan foreldre søke om dette i samarbeid med barnehagen.

## **Rammeplanen og fagområde**

Kunnskapsdepartementet har med heimel i § 2 i loven fastsett forskrift om rammeplan for barnehagen sitt innhald og oppgåver. Rammeplanen gir retningsliner for barnehagen sitt verdigrunnlag, innhald og oppgåver. Alle barnehagar skal bygge sin verksemd på verdigrunnlaget og innhaldet som er fastsett i barnehagelova og på internasjonale konvensjonar som Norge har slutta seg til, mellom anna ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og FN si barnekonvensjon. Målet med rammeplanen er å gi styrer, pedagogiske leiarar og øvre personale ein forpliktande ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagen si verksemd.

## **Progresjonsplan for arbeid med fagområda i rammeplanen:**

### **Kommunikasjon, språk og tekst**

Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståing, språkkompetanse og eit mangfald av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialektar gjennom rim, regler, songar, litteratur og tekster frå samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leiker med språk, symbol og tekst, og stimulere til språklig nysgjerrigheit, bevisstheit og utvikling.

I barnehagen skal barna få moglegheit til å erfare ulike formidlingsmåtar av tekster og fortellingar, som kjelde til estetiske opplevingar, kunnskap, refleksjonar og møter med språk og kultur. Personalet skal invitere til utforsking av både munnlege språk og skriftspråk.

### **Døme på korleis vi arbeidar med progresjon i fagområdet:**

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<b>Mål</b>	<b>Mål</b>	<b>Mål</b>
-Gi barnet kjennskap til ord og omgrep og støtte til språkutvikling.	-Få oppleve å ta bileter, og teikne og lage tekst til bilete.. -Få utvikle eit godt språk.	-Øve på å framføre ting sjølv, løyse konflikhtar, være venner og ha ein god kommunikasjon. -Lage eigne fortellingar. -Legge til rette for leikeskriving
<b>Metode</b>	<b>Metode</b>	<b>Metode</b>
· Personalet er eittåringen sitt verbalspråk. Vi anerkjenner og benemner barna sine uttrykk/kroppsspråk i alle situasjonar i løpet av dagen · Vi les bøker kvar dag · Vi jobbar mykje med konkretar og bilete · Vi syng ofte, og har musikkksamling · Vi jobbar for å oppretthalde ei lita barnegruppe, og ser verdien av ei nær voksen-barn relasjon med tanke på språkutvikling.	· Vi jobbar med rim, regler, og les bøker saman med barna. Vidare samtaler vi om bøkene sitt innhald · Vi tilretteleggjar for god rolleleik gjennom bevisst utforming av rommet, hensiktsmessige gjenstandar og utkleddingstøy · Vi blir kjent med alfabetet og det er eit mål at barna kjenner igjen si eigen bokstav · Pedagogisk språkarbeid for alle i smågrupper	· Vi er bevisste vaksne som oppmodar barna til å bruke språket på ei positiv og hensiktsmessig måte · Vi har samlingsstund kvar dag og fellessamling kvar fredag · Vi jobbar spesielt med å sette ord på kjenslene våre · Dinoskulen har eigne skuleforberedande aktivitetar Bruk av Ipad, smartboard og pc til lek med ord og tekst. Lage fortellingar

## Etikk, religion og filosofi

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måtar å oppfatte verda og menneske på og pregar verdiar, normer og haldningar. Fagområdet retter særleg merksemd mot barnehagen sitt samfunnsmandat og verdigrunnlag i eit samfunn prega av livssynsmangfald.

Barnehagen skal la barna få kjennskap til forteljingar, tradisjonar, verdiar og høgtider i ulike religionar og livssyn og erfaringar med at kulturelle uttrykk har eigenverdi. Barnehagen skal skape interesse for samfunnet sitt mangfald og forståing for andre menneske si livsverd og levesett. Gjennom å samtale om og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål skal barn få høve til sjølv å formulere spørsmål, lytte til andre, reflektere og finne svar. Slik skal barnehagen bidra til å leggje grunnlag for kritisk tenking og dømekraft.

Dette betyr at vi skal ta oss tid til å høyre på barna, undre oss saman med dei og rettleie dei i ting som opptar barna. Dette er viktig for å fremje den berekraftige utviklinga og hjelpe barna til grunnleggande danning som vidare fører til godt medborgarskap.



### Døme på korleis vi arbeider med progresjon i fagområdet:

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<b>Mål</b>	<b>Mål</b>	<b>Mål</b>
-Lære å dele og vise omsorg for hverandre. -Få undre seg.	-Lære om venskap og respekt. -Undre seg i kvardagen. -Barna får uttale seg og vi snakker om følelser og alt barna undrer seg over.	-Barna skal få være seg sjølv og kunne si det dei meiner og føler uansett religion og kjønn.
<b>Metode</b>	<b>Metode</b>	<b>Metode</b>
· Vi jobbar med etikk og empati ved å anerkjenne og trøste barn som er lei seg · Vi filosoferer og undrer oss over naturfenomen som snø, vann, månen og fugler sammen med barna · Vi markerer dei kristne høgtidene tradisjonelt og kulturelt gjennom sang, eventyr og formingsaktiviteter	· Vi jobber daglig med etikk gjennom ulike tema, til dømes venskap og følelser. · Vi jobber daglig med positiv konflikthåndtering. Vi ønsker å formidle overfor barna at det er ok å være i konflikt, og viktigheten av å finne en løsning på den sammen · Vi lar barna få tid til å filosofere, og er lydhøre for deres tanker · Vi syng julesangar, og tenner adventslys i markeringen av julehøgtida	· I forbindelse med julehøytiden formidler vi juleevangeliet · I samlingsstund formidler vi nestekjærleik, tilgiving, menneskeverd, likeverd, ansvar for fellesskapet, ærlighet og rettferdighet.

### Mengd, rom og form

Fagområdet handlar om å oppdage, utforske og skape strukturer og hjelper barna til å forstå samanhengar i naturen, samfunnet og universet.

Barnehagen skal synleggjere samanhengar og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i daglegliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved sjølv å være kreative og skapande.

Arbeid med fagområdet skal stimulere barna si undring, nysgjerrigheit og motivasjon for problemløysing.

Fagområdet omfattar leikende og undersøkjande arbeid med samanlikning, sortering, plassering, orientering, visualisering, former, mønster, tall, teljing og måling.

Det handlar også om å stille spørsmål, resonnere, argumentere og søke løysningar.

### Døme på korleis vi arbeider med progresjon i fagområdet:

1-2 år	3-4 år	5-6 år
--------	--------	--------

Mål	Mål	Mål
-Få kjennskap til rom, størrelse og antal.	-Bli kjent med omgrepa stor – liten, kort – lang osv. -Bli kjent med de ulike formene. -Lage rom i rommet.	-Erfare at det finnes høgare tal enn ti. -Få kjennskap til fleire geometriske former. -Få erfaring med tid, klokke, dato, kalender, tal, mengde osv.
Metode	Metode	Metode
-Barna får romkjensle gjennom aktiv bruk av eigen kropp. Til dømes når barna klatrar over, under, oppå, inni og erfarer kroppens moglegheiter og begrensningar. Begynnande forståing for storleik (liten/stor), vekt og volum · Vi leiker med putteboks, personalet nemner geometriske former, eks. sirkel, kvadrat, rektangel, trekant/triangel · Vi sorterar og kategoriserer leikene våre · Vi teljar med barna	· Vi erfarer storleik gjennom måling av eigen og andre si høgde · Vi gjer oss erfaringar med vekt gjennom leik og forsking · Vi erfarer ulike former gjennom bruk av formingsmateriell som plastelina, ull, leire · Vi tel mykje med barna, og ser at dei erfarer og praktiserer ein til ein teljing · Barna er delaktig i borddekkinga · Vi har puslespill tilgjengelig på avdelingen	· Dagleg gjennomgang av kalender; teljing av vekedagar, heilagdag, dato. Begynnande forståing av dei ulike månadane og kalenderåret · Vi jobbar med dei matematiske omgrepa, størrelse og tal gjennom dramatisering av ulike eventyr som f. eks. Bukkene Bruse og Gullhår og dei tre bjørnene · Barna deltar i borddekking og gjer seg erfaringar med parkopling · Dinoskulebarna får ulike matematiske oppgåver · Vi spiller kort og terningspill

### Nærmiljø og samfunn

Barna si medverking i barnehagen sitt kvardagsliv legger grunnlaget for vidare innsikt i og erfaring med deltaking i eit demokratisk samfunn. Gjennom utforsking, opplevingar og erfaringar skal barnehagen bidra til å gjere barna kjent med eige nærmiljø, samfunnet og verda.

Barnehagen skal bidra til kunnskap om og erfaring med lokale tradisjonar, samfunnsinstitusjonar og yrker slik at barna kan oppleve å høyre til nærmiljøet. Kulturelt mangfald, ulike levevis og ulike familieformer er ein del av fagområdet. Gjennom lek og varierte aktivitetar skal barna få erfaring med å lytte, forhandle og diskutere og få begynnande kjennskap til menneskerettigheitene.

Fagområdet skal omfatte kjennskap til samisk språk, kultur og tradisjon og kjennskap til nasjonale minoritetar. Grupper med langvarig tilknytning til landet vert definert som nasjonale minoriteter. I Norge er dette kvener/ norskfinnar, jødar, skogfinnar, rom og romanifolk/tatarar.

### Døme på korleis vi arbeider med progresjon i fagområdet:

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<b>Mål</b>	<b>Mål</b>	<b>Mål</b>
-Vise på turar kva nærmiljøet har å by på.	-Bli kjent i nærmiljøet. -Bli kjent med trafikken. -Alle barn blir behandlet likt uavhengig av kjønn. -Lære om seg sjølv og familien. -Bli kjent med andre kulturar.	-Bli kjent med nærmiljøet og trafikken. -Bli betre kjent med andre kulturar. -Bli kjent med ulike yrker.
<b>Metode</b>	<b>Metode</b>	<b>Metode</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>· Vi utforskar ulike rom, ute og inne</li> <li>· Vi har eigen utetid der vi får utforske uteområdet i eige tempo, og små turar i nærområdet</li> <li>· Vi jobbar for at barna skal oppleve tilhørigheit i ei liten gruppe</li> <li>· Barna vert kjent med eigne og andre sine grenser, og vi ser det i samanheng med samfunnet forøvrig og demokratiet</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>· Kvar veke går vi på turar i nærmiljøet</li> <li>· Vi snakkar om dei ulike funksjonane som er i nærmiljøet; mellom anna butikk, bibliotek, svømmehall, skule.</li> <li>· Vi tilretteleggjer for, og ser, at barna gjenspeiler samfunnet i sin rollelek, til dømes butikkleik, familieleik</li> <li>· Vi går på tur til barna si heim</li> <li>· Vi snakkar om ulike yrker og barna fortel om sine foreldre si jobb</li> <li>· Vi jobbar med normer, regler og god skikk og bruk, eks. takker for maten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>· Vi besøker ulike samfunnsinstitusjonar som butikk, bibliotek og gym salen på skulen</li> <li>· Vi er på turar i nærmiljøet i tillegg til lengre turar</li> <li>· Vi tar opp viktige tema som demokrati, likestilling og likeverd. Vi understrekar verdien av et mangfaldig samfunn</li> </ul>

## Kropp, rørsle, mat og helse

Vaner og handlingsmønster tek form allereie frå tidleg alder. Gode vaner som vert tileigna i barnehagealder, kan vare livet ut. Barnehagen skal leggja til rette for at alle barn kan oppleve rørsleglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderast i aktivitetar der dei kan få vere aktive, leik og sosial samhandling og oppleve motivasjon og meistring ut frå eigne forutsetningar. Barnehagen skal bidra til at barna vert kjent med kroppen sin og utviklar røynsle om eigne og andre sine grenser.

Gjennom arbeid med fagområdet skal barna få moglegheit til å sanse, oppleve, leike, lære og skape med kroppen som utgangspunkt. Gjennom medverknad i mat- og måltidsaktivitetar skal barna motiverast til å ete sunn mat og få grunnleggjande forståing for korleis sunn mat kan bidra til god helse.

### Døme på korleis vi arbeidar med progresjon i fagområdet:

1-2 år	3-4 år	5-6 år
--------	--------	--------

Mål	Mål	Mål
-Gi barna positive opplevingar av å meistre. -Måltidet skal være hyggjeleg. -Lære å si nei/stopp om dei blir krenka. -Øve på påkledning, oppmuntre til å meistre sjølv.	-Forstå hygiene -Lære respekt for egen og andre si kropp og grenser. -Lage mat og få kjennskap til kor maten kjem frå.	-Klare toalettbesøk på eigen hand. -Kunne vurdere klede ut frå været. -Økt fysisk aktivitet i utetia.
Metode	Metode	Metode
<ul style="list-style-type: none"> <li>· Aktiv bruk av bevegelsessongar</li> <li>· Personalet har ein raus haldning til eittåringen sitt naturlege kroppslege uttrykk. Vi lar for eksempel barna klatre inne og ute og ser viktigheita av at barna utforskar si eigen kropp sine motoriske eigenskapar</li> <li>· Vi er ute i all slags vær</li> <li>· Vi snakkar om kor maten kjem frå</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>· Turar i nærmiljøet</li> <li>· Trening i på- og avkleding</li> <li>· Vi arbeider med bevisstgjerjing av våre sansar</li> <li>· Vi jobbar med kjensler gjennom ulike tema som vennskap</li> <li>· Fokus på kor maten kjem frå, og at barna deltar i matlaging</li> <li>· Bevegelsesleik med regler, eks.               <ul style="list-style-type: none"> <li>• Lage mat ute</li> </ul> </li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>· Fast turdag ein dag i veka.</li> <li>· Vi jobbar med tema kropp og kjensler</li> <li>· Rørsle til musikk og drama</li> <li>· Avansert regelleik som boksen går og gøyme og leite</li> <li>· Vi sår og haustar               <ul style="list-style-type: none"> <li>• Lage mat ute</li> </ul> </li> </ul>

## Natur, miljø og teknologi

Opplevingar og erfaringar i naturen kan fremme forståing for naturen si eigenart og barna si vilje til å verne om naturressursane, bevare biologisk mangfald og bidra til berekraftig utvikling. Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringar med naturen som fremmer evna til å orientere seg og opphalde seg i naturen til ulike årstider.

Barnehagen skal legge til rette for at barna kan få eit mangfald av naturopplevingar og få oppleve naturen som arena for leik og læring. Barnehagen skal leggja til rette for at barna kan vere nysgjerrige på naturvitskaplege fenomen, oppleve tilhøyring til naturen og gjere erfaringar med bruk av teknologi og reiskapar.

### Døme på korleis vi arbeidar med progresjon i fagområdet:

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<b>Mål</b>	<b>Mål</b>	<b>Mål</b>
-Få brukt kroppen sin ut frå egne forutsetningar. -Få oppleve årstidene. -Få kjennskap til småkryp og andre dyr.	-Bli kjent med årstidene. -Lære å ta vare på og ha respekt for egne og andre sine ting. -Resirkulering -Sjå kor maten kjem frå.	-Bli kjent med smartboard. -Bli kjent med nokre samanhengar i fysikk. -Få veie og måle.
<b>Metode</b>	<b>Metode</b>	<b>Metode</b>
· Vi utforskar dei ulike elementa som vann (is og snø), jord (sand), vind, samt andre naturfenomen som planter, insekt og trær · Vi kastar søppel i søppelbøtta · Vi er ute i all slags vær · Enkel konstruksjonsleik (teknikk) som f. eks. duplo	· Vi utforskar insekt, planter og dyr · Vi snakkar om årstidene, og bekledding til veret · Begynnande forståing for resirkulering og gjenbruk · Vi sår og høstar med barna eksempelvis karse og solsikker · Vi lager mat ute på bål	· Vi sorterer søpla · Vi bruker naturmateriale og uteområdet i formingsaktiviteter. · Vi utforskar dei ulike elementa sine eigenskapar, eks. vann til is. · Vi snakkar med barna om miljøvern. · Vi nyttar smartboarden saman med barna. · Vi gjer enkle eksperimenter og forsøk i løpet av året.

## Kunst, kultur og kreativitet

Opplevingar med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhøyring, deltaking og eget skapande arbeid. I barnehagen skal barna få estetiske erfaringar med kunst og kultur i ulike former og organisert på måtar som gir barna høve til utforsking, fordjuping og progresjon. Barna skal støttast i å være aktive og skape egne kunstnariske og kulturelle uttrykk. Barnehagen skal legge til rette for samhoøyrighet og kreativitet ved å bidra til at barna får være saman om å oppleve og skape kunstnariske og kulturelle uttrykk.

Fagområdet omhandlar uttrykksformer som biletkunst og kunsthandverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design. Barnehagen skal la barna møte ulike kunstnariske og kulturelle uttrykk som speglar eit mangfaldig samfunn og ulike tidsepokar. I arbeid med fagområdet skal personalet stimulere barna si nysgjerrighet, utvide deira forståing og bidra til undring, undersøking, utprøvingar og eksperimentering. Barnehagen må legge til rette for og vidareutvikle barna sine kreative prosesser og uttrykk.



### Døme på korleis vi arbeidar med progresjon i fagområdet:

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<b>Mål</b>	<b>Mål</b>	<b>Mål</b>
-Utfordre fantasi med ulike materiale og leggja til rette for sanseopplevingar. -Lære songar.	-Få erfaring med land art. -Få erfaringar med ulike materiale som f. eks. leire, maling, papir ol. -Gi erfaringar med og få opplevingar av drama og teater. -Få bruke «verdilaust» materiale og skape kunst sjølv.	-Få gode opplevingar med dramalek og musikk. -Gi erfaringar med og få oppleving av drama og teater. -Øve til sommarfest.
<b>Metode</b>	<b>Metode</b>	<b>Metode</b>
· Barna vert kjent med ulike material gjennom sansane sine; smake, lukte, føle · Vi synger mykje saman med barna og brukar instrument · Vi les bøker for og med barna · Tilrettelagte formingsaktiviteter, eks. maling og liming	· Tilrettelagte formingsaktiviteter, eks. maling, lim og paljettar, tegning, plastilina · Vi syng og høyrer mykje på musikk, både ute og inne. · Vi har fokus på prosessen der aktiviteten er eit mål i seg sjølv	· Vi har dramalek og kunstuttrykk og opptrer gjerne på fellessamlingar på fredagar · Vi blir kjent med mange ulike teknikkar innan forming, eks. pastellkritt, akvarell, kull, leire, ull · Teiknesaker er alltid tilgjengeleg.

## Omsorg, danning, leik og læring

*”Barnehagen skal i samarbeid og forståing med heimen ivareta barnas behov for omsorg og leik, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling” (barnehagelova §1, formål, 1 ledd)*

### Omsorg

Omsorg er viktig for barn si utvikling og læring, og barnehagen skal sørgje for at omsorg pregar alle situasjonar i kvardagslivet og kjem til uttrykk gjennom heile barnehagedagen. I Marihøna skal barna møtast av lyttande og engasjerte vaksne, som viser nærleik og innleving. Personalet skal bygge omsorgsfulle relasjonar preget av lydhøyre, nærleik, innleving og evne og vilje til samspel. Vi skal verdsette og anerkjenne barnet sine eigne omsorgshandlingar.

## **Danning**

Danning er ei livslang prosess, som mellom anna handlar om å utvikle evne til å reflektere over eigne handlingar og veremåtar og bli ein sjølvstendig deltakar i eit demokratisk fellesskap. Danning skjer i samspel med omgjevnadene og andre rundt. Gjennom gode danningssprossar vert barna i stand til å handtere livet ved at dei utviklar evne til å forhalda seg prøvande og nysgjerrig til det som skjer rundt dei, og ser seg sjølv som eit verdifullt medlem av eit større fellesskap.

For oss i Marilhøna handlar danning om alt frå å vente på tur, vaske hender, seie god morgon, rydde opp etter seg eller andre, lytte til andre, komme med forslag, møte vennlege blikk, oppleve omsorg og kjærleik, til å sjå at nokon er gode mot kvarandre, og få moglegheit til å gi kjærleik og godheit, lytte til latter, smile til ein annan og få eit smil igjen. At det er greitt å være sint, men ikkje greitt å slå nokon når vi er sint. Danning er også når ein ikkje vil, ikkje er einig, yter motstand, når vi må tenke oss om, løyse eit problem, spørje om lov, om å akseptere eit nei, hjelpe ein som trenger det, regulere sine kjensler, oppleve nederlag og feire det gode. Danning er ei livslang prosess som former oss som menneske. Tydingsfulle barn og vaksne er rollemodellar og verdiformidlarar for kvarandre. I arbeid med danning skal barna erfare å bli høyrte, dei skal få være med å medverke i eigen kvardag, og dei skal erfare vaksne som er gode rollemodellar.

## **Leik**

Barn leiker for leiken si eigen del, og leik skal ha stor plass i barnehagen. I leik uttrykker barn seg og får nye erfaringar saman med andre. Gjennom leik utviklar barn sosiale ferdigheiter, empati og sjølvfølelse.

- Barnehagen skal sjå til at leiken har ein sentral plass i barnehagen. Leiken skal vere ei arena for barnet si utvikling og læring. Vi legg til rette for at leiken kan vare over lengre periodar. Dei vaksne er tett på og nokon gonger med i leiken- den fine balansen mellom å være tett på, og deltakande i leiken, må dei vaksne vere merksam på. Vi vektlegg både barnas frie leik der dei styrar innhald og progresjon sjølve og leik der den vaksne er medspelar, og vi nyttar leikbasert læring kor den vaksne presenterer leiken.

- Barnet skal gjennom leik oppleve venskap, trivsel og tilhøyring og få utvikla samt styrka si identitet og sjølvkjensle. Barnet skal gjennom leiken få fremme si utvikling intellektuelt, språkleg, fysisk, sosialt, etisk og estetisk.
- Personalet skal sørge for at det vert gitt gode vilkår for leik, og skal både organisere og leggje til rette. For at personalet skal kunne observere, anerkjenne, rettleie, støtte samt fremme eit inkluderande miljø der alle barn får delta i leken, må personalet vere **ved** leiken, **med** leiken, **i** leiken og **for** leiken.

### **Læring**

*«Barnehagen skal fremje læring, og barna skal oppleve eit stimulerande miljø som støtter opp om deira lyst til å leike, utforske, lære og meistre. Barnehagen skal introdusere nye situasjonar, tema, fenomen, materialar og reiskap som bidreg til meiningsfull samhandling. Barna si nysgjerrigheit, kreativitet og vitebegjær skal verta anerkjent, stimulert og ligge til grunn for deira læringsprosessar. Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna får bidra i eigen og andre si læring»*  
*Rammeplan for barnehagar.*

Læring kjem av barn sine egne erfaringar, at dei får være med å prøve, undersøke, utforske og påverke. Vi vaksne skal sørge for eit inkluderande fellesskap, og støtte barna si nysgjerrigheit, kreativitet og utforskartrøng. I Marihøna barnehage betyr det å være engasjerte og motiverande vaksne som undrar seg saman med barna kring stort og smått som dei er oppteken, av samstundes som vi introduserer dei for nye tema på ein måte som skapar engasjement hos barna. Vi skal leggje til rette for læring i både planlagde og ikkje planlagde aktivitetar. Nokre gongar kan det og skje at vi vel å leggja vekk planlagde aktivitetar fordi det oppstår situasjonar som gjer at barna vert oppteken av heilt andre ting – «her- og- no» prinsippet. Planlagde tema kan vi alltid hente fram igjen ved seinare høve.

### **Dokumentasjon og vurdering**

Rammeplanen seier:

*Dokumentasjon av personalets arbeid synleggjer korleis personalet arbeider for å oppfylle krava i barnehagelova og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske verksemda. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet kan gi foreldre, lokalmiljøet og kommunen som barnehagemyndigheit informasjon om kva barn opplever, lærer og gjer i barnehagen, og om korleis barnehagen oppfyller krava i barnehagelova og rammeplanen.*

*Vurderingar om barnegruppa og enkeltbarns trivsel og allsidige utvikling skal dokumenterast når det er nødvendig for å gi barnegruppa og enkeltbarn et tilrettelagt tilbod. Det kan gi grunnlag for å tilpasse og vidareutvikle det pedagogiske arbeidet.*

*Barn har rett til vern om sin personlege integritet. Et etisk perspektiv skal derfor ligge til grunn ved dokumentasjon av barnegruppa og enkeltbarn. Personopplysningar skal behandlast i samsvar med personopplysningsloven. Med behandling av personopplysningar meinast all innsamling, registrering, samanstilling, lagring og utlevering av opplysningar og vurderingar som kan knytast til en enkeltperson. Dersom barnehagen skal utlevere personopplysningar om barnet til andre instansar og det ikkje føreligg lovheimel, må foreldra samtykke til dette. Kravet om samtykke frå foreldra gjelder for eksempel ikkje i tilfelle der personalet deler personopplysningar med barnevernet for å oppfylle opplysningsplikta i barnehagelova § 22.*

*Foreldre har rett til å sjå og få utlevert dokumentasjon om egne barn, og til å få slettet eller korrigert opplysningar som er feilaktige eller misvisande.*

Planlegging, dokumentasjon og vurdering er noko som er ein kontinuerleg prosess i Marihøna.

Gjennom heile året vil vi vurdere vaksenrolla og framferd, dette gjer vi i tråd med årshjulet for DUÅ og Dino. Vi nyttar sjølvevaluering og har evalueringar på personalmøte og planleggingsdagar heile året. Dette arbeidet er noko heile personalet deltek i. Resultata samlar vi til halvårs-evaluering og ligg i avdelingane sine permar.

Alt HMT arbeid er planlagt ut over heile året. Dette er det styrar og verneombod som gjer.

Vi jobbar i to månader med kvart fagområde. Forut for kvar periode planlegg vi korleis perioden skal sjå ut. Dei tilsette planlegg ut i frå krava i barnehagelov og rammeplan. Så inviterer vi føresette til å kome med innspel til korleis dei tenkjer. Dette gjer vi ved bruk av transponder meldingsbok, mail og kontakt i garderoben.

Så er det tid for å lage tankekart saman med barna. Kva er det dei ser føre seg når perioden startar?

Vi nyttar og Ipad eller SmartBoard når vi planlegg med barna for å utvide tankar og sjå ulike kjelder til inspirasjon.

Vi nyttar alle partar i planlegginga og vurderinga for å sikre at vi leverer god kvalitet på: tenesta, innhald presentert for barna og barns medverking. Vidare gjer evalueringa oss eit godt bilete på kva som må gjerast for å oppnå progresjon for gruppa og kvart einskild barn.

## Barn si medverknad

*”Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglege verksemd. Barn skal jamleg få moglegheit til aktiv deltaking i planlegging og vurdering av barnehagen si verksemd. Barnet sitt synspunkt skal tilleggjast vekt i samsvar med alder og modning.”* (Barnehagelova, §3)

Alle barn skal oppmuntrast til å gi aktivt uttrykk for sine tankar og meiningar, dette vert også vekta i FN si barnekonvensjon.

Barn gir uttrykk for korleis dei har det både språkleg og kroppsleg. Dette skal vi anerkjenne og ta på alvor.

Dei yngste barna formidlar sine synspunkt ved kroppshaldningar, mimikk og andre kjensleuttrykk. Desse må vi vaksne fange opp og svare tydeleg og anerkjennande på. Vi støtter barna ved å kommentere på følelsar og ønskjer.

Dei yngste barna er i stor grad oppteken av her og no situasjonar. Dei formidlar gjerne sine ønskjer med lydar og peiking. Nære og tilstadeverande vaksne fangar opp dette, og kan på den måten la barna være med å påverke dagen, og tema som det vert arbeida med i bhg.

Eldre barn bruker si stemme og sitt verbalspråk på ein vidare måte. Etterkvart dannar dei seg ei oversikt over dag og veke og kan være med å planleggje og vurdere barnehagen sitt tilbod og aktivitetar. Dei får mellom anna planlegge og gjennomføre fellessamlingar, være med å bestemme koreturen skal gå, kva leikeaktiviteter dei ønskjer å delta på, påverke ulike tema som det vert jobba med på avdelinga- for å nemne noko. Ein av måtane barnehagen sett fokus på medverknad, er fokusbarn.



# Årshjul

<b>AUGUST</b>			
<b>15 august</b>	PLANLEGGINGS DAG		Barnehagen er stengt
<b>SEPTEMBER</b>			
<b>VEKE 37 Onsdag 12/9</b>	Planleggingsdag		Barnehagen er stengt
<b>VEKE 38 21/9</b>	Foreldremøte		Avdelingsvis, skriv kjem
<b>Veke 38</b>	BRANNVERNVEKE		Vi lærer og set fokus på brannsikkerheit gjennom leik og aktivitetar med borna
<b>27.SEPTEMBER</b>	SU-MØTE		Representantar frå foreldregruppa og personale – Godkjenning av årsplan
<b>OKTOBER</b>			
<b>VEKE 40-41</b>			Foreldresamtalar på Thea
<b>VEKE 42-43</b>			Foreldresamtale Coccinella
<b>24 OKTOBER</b>	FN DAGEN		Aktivitet kring FN's barnekonvensjon
<b>NOVEMBER</b>			
<b>4. NOVEMBER</b>	Planleggingsdag		Barnehagen stengd
<b>VEKE 45-46</b>			Foreldresamtalar på Adalia
<b>VEKE 47-48</b>			Foreldresamtale på Myzia
<b>13 NOVEMBER</b>	FARSDAG		
<b>DESEMBER</b>			

<b>VEKE 49-50</b>	JULEVERKSTAD		Avdelingsvis.
<b>VEKE 50</b>	BAKE		Bake lussekattar avdelingsvis.
<b>13 DESEMBER</b>	LUSIA		Vi går i Luciatog og deler ut lussekattar.
<b>16 DESEMBER</b>	NISSEFEST		Borna som vil, kan kle seg opp og vere med på nissesprell i barnehagen 😊
<b>JANUAR</b>			
<b>2. JANUAR</b>	PLANLEGGINGSDAG		Barnehagen stengd.
<b>FEBRUAR</b>			
<b>6 FEBRUAR</b>	SAMEFOLKETS DAG		Vi markerer dagen med innslag av samisk kultur.
<b>12 FEBRUAR</b>	MORS DAG		
<b>FEBRUAR</b>	FORELDREFRUKOST		Foreldre må sjølv ta med mat.
<b>24 FEBRUAR</b>	KARNEVAL		Karneval. Meir info kjem når det nærmar seg.
<b>MARS</b>			
<b>15. MARS</b>	BARNEHAGEDAGEN		
<b>22 MARS</b>	FORELDREMØTE		Felles for alle avdelingane i Kultursalen på Rådhuset. Tema foreldremøte
<b>APRIL</b>			
<b>VEKE 13-14-15</b>			Foreldresamtalar Coccinella.
<b>VEKE 15</b>	PÅSKE		Diverse aktivitetar knytt til påska/påskebodskapen.
<b>19 april</b>	Fotograf Reimers		Fotograf Reimers kjem kl.09:00
<b>26 APRIL</b>			SU møte

<b>VEKE 16-17</b>			Foreldresamtalar Thea
<b>MAI</b>			
<b>VEKE 18-19</b>			Foreldresamtalar Adalia.
<b>VEKE 20-21</b>			Foreldresamtalar Myzia
<b>16 MAI</b>	17 MAI FEIRING		Øving til 17 mai. Vi synger, går i tog og pynter avdelingene litt.
<b>19 MAI</b>	PLANEGGINGS-DAG		Barnehagen stengd
<b>JUNI</b>			
<b>1 JUNI</b>	SOMMARFEST PÅ ETTERMIDDAGSTID FOR BARN,FORELDRE OG ANSATTE		SU – FORELDRENE ORGANISERER OG LAGER LAPPER MED INBYDELSE
<b>VEKE 23</b>	BESØKSVEKE		Besøksveke for nye born.
<b>VEKE 25- 31</b>	FERIEAVIKLING		Avvikling av ferie for born og personale. Bhg open heile sommaren.
<b>JULI 2021</b>			
	SOMMARTEMA FERIEAVIKLING		Avvikling av ferie for born og personale. Bhg open heile sommaren.
	SOMMARTEMA FERIEAVIKLING		Avvikling av ferie for born og personale. Bhg open heile sommaren.
<b>AUGUST 2023</b>			
<b>AUGUST</b>	SKULESTART		Skulestart for dino skuleborna. Vi vinkar dei farvel!
<b>VEKE 33-36</b>	Tilvenningsdagar		Nye born startar i barnehagen.

## Nyttige lenker:

<http://modellen.tryggifjell.no/>

<http://dua.uit.no/2-dinosurskole-i-smagruppe-3-8-ar/>

<http://dua.uit.no/>

<https://www.oygarden.kommune.no/marhonabarnehage/tenester/om-barnehagen/>